

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za proskleným kostelem v Orlických horách do Neratova

GPS souřadnice: 50.214323, 16.5399418

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně těžká trasa vedoucí krásnou přírodou. Výlet není možné jet s kočárkem a na kole. Pejskům se ovšem líbit bude. :)

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 180 km ujedete asi tak za necelé 3 hodiny. Pojedete po D11, pak směr Pardubice – Rychnov nad Kněžnou – Rokytnice v Orlických horách – Neratov.

Parkování: Zaparkujte na veřejném parkovišti pod kostelem – zdarma.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](http://Odkaz%20na%20mapy.cz)

WC: V pivovaru nedaleko parkoviště je veřejné WC zdarma.

Možnost občerstvení: Pod kostelem můžete posedět v Neratovské hospodě s vlastním minipivovarem. V obci je také občerstvení a koloniál U Neratovských.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Letohrad, Potštejn, Lanškroun, Česká Třebová, Litomyšl, Pašerácká stezka.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly: kamarádky Renata a Eva z Rokytnice v Orlických horách.

Postřehy dětí:

Renka (8 let): „Moc se mi líbil zvláštní kostel a také domečky okolo, kopec se mi nelíbil, ale byl krátký.“

Evka (10 let): „Kostel měl průhlednou střechu a viděli jsme krásné postavy ze dřeva. Kopec mi nevadil.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

Neratov, kterému dominuje znovuvzkříšený kostel, se stal zřejmě nejproslulejším poutním místem v Orlických horách. Právě díky obnovenému kostelu Nanebevzetí Panny Marie s prosklenou střechou, o kterou však loni přišel. Byla poškozená a do chrámu zatékalo. Nyní se nad hlavami poutníků opět klene „prosklené nebe“ ve tvaru kříže. Hlavní vchod a průčelí směřuje na jih, kněžiště na sever. Díky tomu dopadají na Boží hod vánoční sluneční paprsky přímo na svatostánek. Přijďte se přesvědčit.

Trasa výletu vede nádhernou obcí a vyvede vás i na vyhlídku nad ní. Pokud se vám kopec bude zdát strmý, dá se mu vyhnout. :)

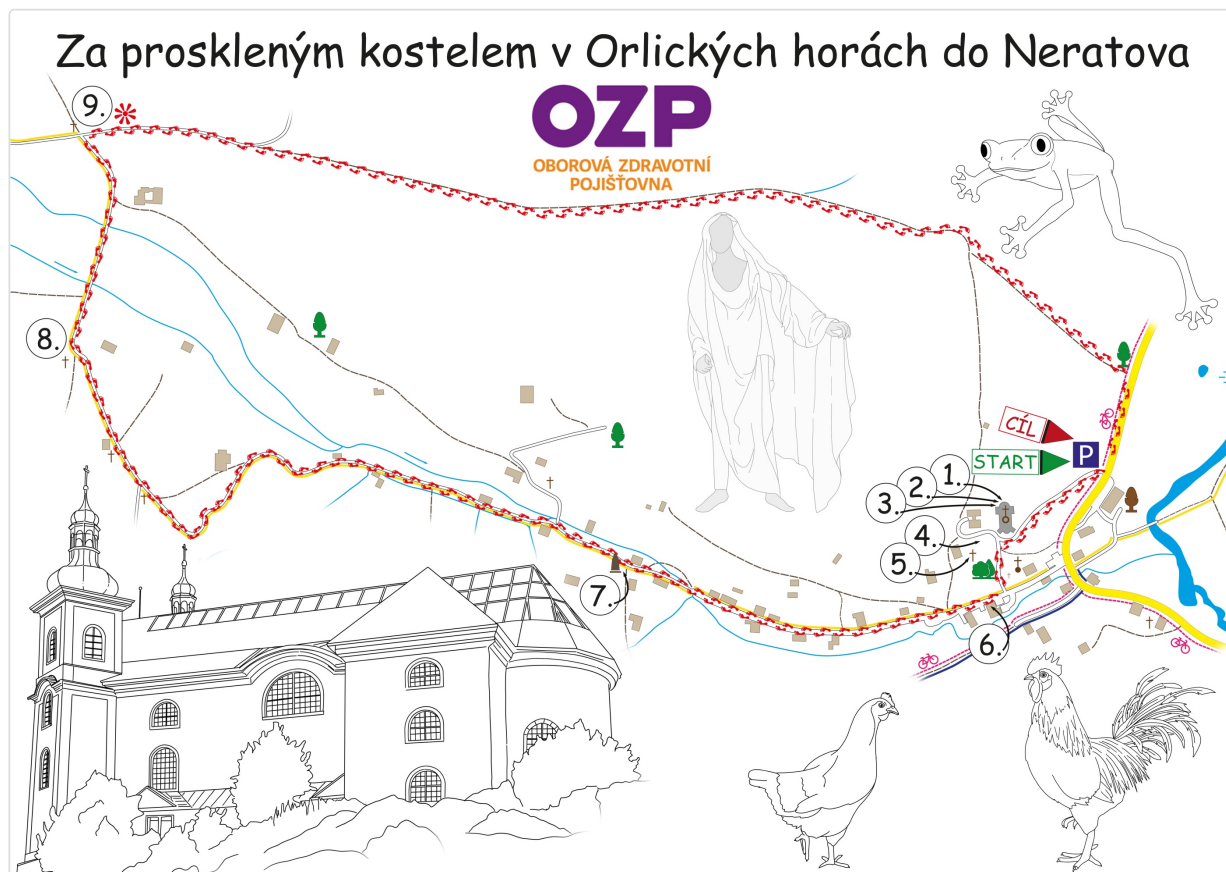
Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

zvedneme vás do kraje na česko-polských hranicích, na místo, kde na vás čeká zvláštní kostel a nádherná příroda. Vedla tudy kdysi kupecká stezka a hory využívali pašeráci. Po jejich stezkách také půjdeme. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Když nám pošlete dopisem, e-mailem nebo prostřednictvím FB správné řešení, zařadíme vás do slosování o Lumpardíky. Je důležité, abyste vždy uvedli k tajence (pozor, psát bez diakritiky) i kód výletu, který je napsaný na každé stránce.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na věc!

Naše putování začíná na veřejném parkovišti pod kostelem nedaleko podniku *U Proroka*.

Zaparkujte, hodte si na záda batůžek, utáhněte tkaničky a můžete vyrazit směrem ke kostelu. Jak se vám líbí?

Neratov je od 60. let 17. století známým poutním místem, kde rokytnický farář nechal podle svého snu vyřezat milostnou sošku Panny Marie. V roce 1723 se na místě dřevěného kostelíka začal stavět nový barokní chrám Nanebevzetí Panny Marie. Kostel 10. května 1945 na konci 2. světové války vyhořel, když byl zasažen protitankovou střelou vypálenou vojákem Rudé armády. Požárem byla zničena střecha, dřevěné schodiště, hodinový stroj a zvon. Koncem roku 1957 spadly promáčené klenby a kostel byl navržen na demolici. K demolici díky nedostatku finančních prostředků nedošlo a kostel byl v roce 1989 zapsán na seznam kulturních památek. Od roku 1990 se v kostele pořádaly bohoslužby nejdříve pod "otevřeným nebem", v současnosti je již kostel zastřešen částečně prosklenou střechou.

A jak se to všechno stalo? Řekneme si podrobně za chvíli. Teď si jdeme pro první slovo do tajenky.

Nad vchodem do kostela najdete sošku Panny Marie. Je bílá jako sníh.

Pod ní je kamenná koruna a s erby.

1. Kolik erbů vidíte?

Vidí někdo hlavu andělka? Zatvařte se jako on, a pak můžete vstoupit. Budete překvapeni, protože kostel, který vidíte, je naprosto ojedinělý. Víte, čím je zvláštní? Koukněte na střechu. :)

První zmínky o původním dřevěném kostelíku, který stával nad Neratovem, pocházejí někdy kolem poloviny 16. století. Později jej nechal majitel zdejšího rokytnického panství Kryštof Mauschwitz z Armenruh přestavět na protestanskou modlitebnu. Přestože na kostel přispěl nemalými prostředky, a dokonce jej vybavil i zvonem, jeho víra jej údajně stála život. V roce 1616 byl zavražděn vzbouřenými sedláky.

Asi o 50 let později zde dle pověsti vzniklo Mariánské poutní místo a na místě dřevěného kostelíku byl postaven nový kamenný svatostánek, ze kterého se bohužel mnoho nedochovalo. Na stejném místě byl pak v letech 1723–1733 vystavěn současný barokní chrám. Kostel Nanebevzetí Panny Marie provázela nepřítel osudu a poslední ránu dostal na konci druhé světové války od ruského vojáka, který na kostel vypálil protitankovou střelou. Chrám téměř vyhořel, a i když byly snahy o jeho opravu, komunistický režim tomu nepřál. Dokonce měl být zcela zbourán, k tomu naštěstí nedošlo.

Zkuste v kostele najít kříž. Je úplně nový a zvláštní, že? Jako všechno tady. A přitom nescházelo moc a chodili byste tady dnes po ruinách. Nebo spíše nechodili, protože byste sem nejeli – nebyl by důvod.

2. Jakou má kříž barvu?

Jen se štěstím unikl kostel demolici a vzkřísit se ho podařilo až po desítkách let po příchodu skupiny nadšenců v čele s Josefem Suchárem, kteří založili sdružení Neratov. Josef Suchár přitom Neratov objevil už v roce 1987. Orlické hory znal ještě z doby, kdy působil ve zdejším skautském táboře. Díky jemu a dalším lidem, které nadchla myšlenka oživení svatostánku a vesnice, kostel znovu získal zastřešení, vrátilo se mu barokní průčelí, schodiště do věží a na jeho věže byly opět usazeny bány a znovu se tu rozezněly zvony.

Mohutný, 48 metrů dlouhý a 19 metrů široký kostel má navíc jednu zvláštnost. Jeho prostory uzavírá ve výšce 27 metrů prosklená střecha. Ta vznikla zcela spontánně. Věřící totiž do doby zastřešení chodili na mše, které se odehrávaly pod nebeskou klenbou. Když se rozhodlo, že kostel dostane novou střechu, nechtěli o tento zážitek přijít. Navíc světlo představuje i duchovní symboliku. Proto si po poměrně vášnivých diskuzích skleněnou střechu prosadili. Stála kolem 16 milionů korun, ale dnes pod ní návštěvníci zažívají neopakovatelnou atmosféru, ať už při mších nebo koncertech, které se tu pravidelně konají.

Dokážete vyjmenovat všechny světové strany? Zkuste ukázat, kde si myslíte, že je jih a kde sever. V kostele to poznáte

hned!

Stavba je totiž netradičně orientována severojižně, díky čemuž nejenže vznikla velmi působivá kompozice stavby nad údolím Divoké Orlice, ale zároveň v poledne na Boží hod vánoční dopadají sluneční paprsky přímo na svatostánek.

Až si prohlédnete vnitřek kostela, vystoupejte vzhůru do věží.

V rámci projektu *Čtyři věže* došlo k postupné obnově průčelí kostela, které bylo navraceno do původního stavu, tedy do doby před rokem 1945. Obě věže jsou zpřístupněny a vrátily se na ně barokní bání.

Vstup do věží je možný v pondělí až sobotu od 9 do 16:30 hodin a v neděli od 11 do 16:30 hodin.

Podívejte se nad sebe. Vidíte zvony?

V roce 1585 nový farář věnoval kostelům zvon, který zvonil až do roku 1945. Zvon vážil 320 kg a byl na něm protestantský nápis. *Zvony, které se do věží kostela vrátily ke konci roku 2018, jsou vytvořeny právě podle původních zvonů. Větší z nich váží kolem 300 kg, menší 180 kg, a také jsou ozdobeny nápisy.*

Jsou zasvěceny svatým archandělům Gabrielovi (poslu dobrých zpráv) a Michaelovi.

Máme tady nějakého Míšu nebo Gábinku?

Pokud ano, mohou právě oni odpovědět na naši další otázku.

Znáte pohádku Anděl Páně 2?

3. Které ovoce ztratil Petronel?

Přesně toto ovoce také můžete najít na stromech v *Sadu smíření* pod kostelem. Sad byl založen v roce 2004. Byly zde vysázeny místní odrůdy jabloní, hrušní a švestek. A také jsou v něm zvířátka. Poznáte nějaká? Jak se jmenuje samec, samice a jejich potomek?

U sadu je rozcestník.

Najděte pátou cedulku (počítáno z vrchu). Je u ní obrázek tekutiny.

4. Opiš české slovo u ní.

Tuto tekutinu mají rádi hlavně dospělí, ale představte si, že jen kousek odsud bývala studánka. A říkalo se, že v ní je léčivá voda.

Pověst o zázračných uzdraveních spjatých se soškou Panny Marie nebo místním pramenem se šířila od poloviny 17. století. Neratov se stal poutním místem a původní dřevěný kostel nahradil kamenný kostel Nanebevzetí Panny Marie. Z něj zůstal presbytář, dodnes používaný jako hřbitovní kaple.

Kamenná křtitelnice je ozdobena zelenou jezerní růží ve stříbrném poli.

A tuto kapli můžete najít na hřbitově, který vidíte po levé straně.

My ovšem zůstáváme ještě v sadě a budeme hledat kamenný kříž s Ježíšem a jeho maminkou Marií.

Najdete na kříži srdíčko?

Obejděte kříž a vyhledejte letopočet. Sečtěte poslední dvě číslovky.

5. Napište výsledek.

Až si kostel i sad prohlédnete a projdete i celý náš výlet, můžete ještě zajet nebo si zajít na Anenský vrch, který nabízí nádherný výhled do Orlických hor i na nedalekou Zemskou bránu, protknutou divokou Orlicí. Poradíme vám, jak se tam dostat – naše trasa tam nevede – byla by pro malé děti příliš náročná a dlouhá.

Anebo se můžete zastavit přímo pod kostelem v chráněných dílnách Kopeček a vyrobit si pro sebe například hrneček nebo jinou drobnost. Jdeme se tam podívat.

Zkuste najít bílý dům s názvem *Sdružení Neratov*.

Nezisková organizace Sdružení Neratov pomáhá lidem s postižením a společně s nimi se podílí na obnově poutního místa a návratu života do kdysi vysídlené vesnice. Vzniklo 11. září 1992. Tehdy šlo o občanský spolek. Od roku 2016 má sdružení nové stanovy a jeho právní forma se změnila na zapsaný spolek. Od svého počátku jde o nestátní, nepolitické a nezávislé sdružení. Bylo založeno farářem Josefem Suchárem a rodinami Němcových a Malíkových se záměrem pomáhat znevýhodněným lidem a společně s nimi pracovat na obnově poutního místa.

Sdružení se zaměřuje na pomoc opuštěným postiženým dětem a dospělým s mentálním, psychickým nebo zdravotním postižením. Tady v Neratově se postižení nelitují a už vůbec se neberou jako přítěž. Považují se za plnohodnotné, a tak je k nim i přistupováno. Vše, co se zde děje, se nedělá pro ně, ale s nimi. To je také důvod, proč pracují v místních službách, ať už jde o hospodu, obchod nebo třeba úklid.

Spolek nyní sídlí v budově bývalé školy. Škola v Neratově fungovala v letech 1674–1939 jako

dvoutřídní. Do ledna 1945 pak jako jednotřídní. V přízemí byl byt vrchního učitele s obytnou kuchyní a čtyřmi dalšími místnostmi. V prvním patře byly dvě třídy.

Najděte hned vedle dveří cedulku s názvem *Sdružení Neratov*. Vidíte sluníčko?

6. Opište předposlední slovo nápisu.

Vyhledejte žlutou turistickou značku a vydejte se po ní směrem doprava (pokud máte za zády kostel) do mírného kopce. Všude kolem vidíte krásné chaloupky, tak se kochejte. A my si k tomu kochání můžeme trochu vyprávět.

Věděli jste, že Neratov se kdysi jmenoval Bärwald?

Pro německé jméno vsi existuje několik vysvětlení. Jako první se nabízí souvislost se slovem „Bär“ (medvěd). Jazykovědci považují však toto vysvětlení za nepravděpodobné. Spíše se kloní k tomu, že slovní základ „beer, baar“ má podobný význam jako „klučit“, „mýtit“, takže „vymýcený les“.

České jméno "Neratov" se objevuje v hraničních protokolech a bylo znovu objeveno českými historiky v 19. století. Od roku 1918 bylo jméno obce úředně dvojjazyčné Bärwald-Neratov a od roku 1945 nese obec úředně pouze jméno Neratov. Znamená původní jméno Neratův dvůr, Neratova louka.

Možná zde existoval nějaký Nerat....

Prvním osídlencem Bärwaldu byl prý v letech 1540–1550 Polák ze Slezska jménem Stepke.

Prvními domy v obci byla pozdější hospodářství č. p. 14 a 15. Když si Stepke zvolil místo pro

svůj nový dům, zarazil prý do země hůl a řekl: „Na tomto místě bude stát koryto na vodu.“ Hůl prý na znamení souhlasu zapustila kořeny a vedle koryta vyrostl strom, který byl pokácen teprve na přelomu 19. a 20. století.

Roku 1550 se Neratov připomíná jako Bärenwald. Vznikl v souvislosti se založením sklárny na potoce Neratovci koncem 15. století. Už v průběhu 16. století byl na místě dnešní hřbitovní kaple postaven jednoduchý dřevěný kostelík, jak už jsme si říkali. Na počátku 60. let 17. století postupně vznikla tradice neratovských poutí a kostel svojí pověstí přitahoval poutníky ze širokého okolí. Podle zprávy sepsané o 80 let později nechal rokytnický farář Christov Florian Blasius Grick podle svého snu vyřezat milostnou sošku Panny Marie, již byly přičítány četné zázraky. Do Neratova přicházeli lidé prosit Pannu Marii o pomoc. Tvrdili také, že místní pramen je léčivý. V Neratově později vznikly i malé lázně. Na začátku 18. století se prý v Neratově stalo ročně tři sta až čtyři sta zázraků, mezi něž se počítalo i náhlé uzdravení. Na hlavní pouť 15. srpna přicházelo několik tisíc lidí.

Protože kostel zájmu tolika lidí nestačil, začal se v roce 1723 stavět nový barokní chrám.

Kostelík stále ještě vidíte, naposledy na něj mrkněte a zamávejte mu. Třeba na vás kývne věží. :)

Ke stavbě se váže pověst o nešťastném konci prvního stavitele – Carla Antoniho Reina (stavěl také i nedaleký kostel sv. Jana Nepomuckého ve Vrchní Orlici). V roce 1730 se zřítíl z lešení a zlomil si vaz. Jeho duch prý začal v nedostavěném kostele strašit. Dílo dokončil 24. srpna 1733 stavitel kladské pevnosti Jakub Ondřej Carova, a aby zabránil řečem mezi

lidmi, že za oltářem chodí duch Carla Reina, nechal zazdít dveře, které byly v presbytáři původně proražené.

Nalevo míjíte chaloupku, která má v modrém výklenku Pannu Marii. Vidíte ji? A napravo je zase domeček s barevným keramickým kohoutkem.

Znáte pohádku *O kohoutkovi a slepičce*? Jak kohoutkovi zaskočilo zrníčko a slepička ho musela zachránit? Kde všude žádala o pomoc? Vzpomenete si?

*Studánko, dej vody
mému kohoutkovi:
leží tam v oboře,
má nožky nahoře —
bojím se, bojím, že umře!*

Řídkým a nehostinným pralesem si mezi Orlickými a Bystřickými horami vyhloubila své řečiště Divoká Orlice. Voda rozemlela hromady sutí a postupně uložila po obou březích úrodnou půdu. Pod Anenským vrchem s nadmořskou výškou 994 m pramení Neratovský potok, který se do Divoké Orlice vlévá.

A tento potok právě překračujeme.

Protéká celou vesnicí a ústí v nadmořské výšce 623 m do Orlice. Koryto potoka tvoří horniny rula a svor. Tyto prastaré kameny můžeme dobře pozorovat na ruinách někdejších selských usedlostí.

V raném středověku byl Bärnwaldský brod často používán na kupecké stezce.

Jako dopravní prostředek se tenkrát používali soumaři nebo lidé samotní. Ti mohli překonávat i velké výškové rozdíly a vyhledávali, pokud možno, přímé cesty. Těmto požadavkům vyhovuje cesta z Rychnova přes Slatinu kolem Pěčina přes Rokytnici a přes hřeben do Bärnwaldu. Jakmile se začaly používat převážně povozy, bylo možné jen obtížně cestovat po hřebenových cestách. Doprava se přesunula na níže položené, lépe sjízdné cesty a Bärnwaldská stezka ztratila na významu.

O této cestě se vypráví také jedna pověst.

Ve 14.století patřil hrad Schnallenstein stále rytíři von Glaubitz. Jeho dcera Viola byla hezká jako obrázek. Její otec ji chtěl provdat za syna svého přítele, Tuczka z Pannwitz. Ona ale milovala jednoho z pacholků svého otce. Protože otec o tom nechtěl nic slyšet, oba spolu uprchli. Útěk byl ale již předem prozrazen. Otec se svými muži si na ně počíhal v malém lesíku nad osadou Peuker, a když uprchlíci po chvíli dorazili, vrazil vlastní dceři meč do srdce. Mládenec utíkal dál. Přešel Orlici a po staré příčné cestě pokračoval přes pole za vsí Bärnwald. U dnešní usedlosti čp. 22 jej pronásledovatelé dostihli a

otec milenky mu urazil hlavu. V blízkém lese oznamuje tajuplný šum jeho příchod. S hlavou pod paží jede na koni Plesnivákovi a zmizí tak tajemně, jako se objevil.

A vy se teď k lesu blížíte. Jen nesmíte poplést cestu, jako se to povedlo nám.

Zastavte se u pomníku. Opět zde vidíme Panenku Marii s Ježíškem. Německý nápis hlásá: „*Ó Maria plná bolesti, modli se za nás, Tvé milé dítě, aby mělo naše milosrdenství a odpustilo nám naše hříchy.*“

Po válce, kolem roku 1980, do sochy narazil traktorista a sloup se převrátil. Byl opraven, ale ve sloupu chyběl kámen. Protože byl poškozen, položili kámen před dům poblíž. Hlava mezitím spadla ze sloupu a byla zachována spolkem Neratov. V roce 2021 byla socha v režii obce Bartošovice zrenovována.

7. Jak se jmenuje krátká sečná zbraň, kterou na soše vidíte?

Neodbočujeme doleva, ale vydáme se jakoby za sochu rovně. Úpěnlivě vyhlížíme žlutou značku, která nás asi za 20 minut vyvede až na kopec. Ale pokud se na výšlap necítíte, není žádná ostuda se odsud vrátit na start výletu stejnou cestou. Odpovědi na otázky v tajence zvládnete vymyslet i tak. :)

Pokračujeme tedy po žluté značce a také po křížové cestě směrem vzhůru. Můžete hledat jednotlivá zastavení u křížů nebo si třeba představovat, jak tudy kdysi chodili pašeráci.

Pašování bylo především zábavou, která se rozvinula během 19. století. Z Pruska se pašoval např. cukr, sladkosti, sůl, bižuterie, ale i textilie pro ochotnické divadlo. Naopak směrem do Pruska se nosily boty, oblečení a mouka. Na ty, kteří byli chyceni při činu, čekal trest v podobě domluvy, výsledku nebo vězení.

Pokud se o nich chcete dozvědět více a troufnete-li si přejít i Pašeráckou lávku, pojďte s námi na další výlet s tajenkou, který máme jen 15 kilometrů od Neratova.

A my si nyní vyzkoušíme vaši pozornost. Jak se jmenuje řeka, která protéká Neratovem?

8. **Doplň: Divoká....**

Cesta dále po žluté vás pomalu dovede do okrajové části vesnice s řidším osídlením, i tady si ale můžeme všimnout mnoha zajímavostí. První z nich je u odbočky lesní cesty umístěný moderní kovaný křížek, který doplnil starší kamenný podstavec. Další upravenou památku najdete jen o pár kroků výše, kde kamenný podstavec doplňuje barevná malba světce. Opravdu krásnou sochu, i když ne v příliš dobrém stavu, ale nepřehlédněte o asi sto metrů výše na rozcestí na okraji lesa. Zobrazuje sv. Jana Nepomuckého s křížem v ruce a na podstavci je kromě Božího oka doplněna taky prosbou o přímlovu tohoto světce.

Ještě pár minut a jste nahoře – výhled odsud je parádní a také je zde nádherně zrestaurované sousoší.

Kalvárii z roku 1779 v současnosti obnovil nadační fond Adopce památek. Jde o kříž s postavou umučeného Krista, pod nímž truchlí postavy jeho maminky a svatého Jana Evangelisty. Scénu z Kristových pašijí doplňuje nápis INRI nad Ježíšovou hlavou.

Najdete na soše lebku? Lebka je symbolem Golgoty, jeruzalémské hory, kde Ježíš zemřel na kříži. A najdete také dvě hlavičky andílků? Kdepak už jsme dnes andílka viděli?

9. **Jak se jmenovala Ježíšova maminka?**

Pokud byste pokračovali po žluté dále, a pak „přestoupili“ na červenou turistickou značku, došli byste na krásnou Rozhlednu Annu. Na začátku 19. století zde stávala dřevěná věž, která ale byla nejspíš v průběhu 1. sv. války zničena. Dnešní rozhledna, podle projektu architekta Olšiny, zde stojí od roku 2010 a je vysoká 17 metrů. Po vystoupení 65 schodů na vyhlídkovou plošinu se před vámi rozprostře kruhový výhled na Orlické hory, Kralický Sněžník, Rychnovsko nebo Žamberecko.

A kdybyste šli přesně na opačnou stranu do údolí, tak byste narazili na podmáčené louky – přírodní památku *Neratovské louky* na březích Divoké Orlice. Kromě vzácných rostlin se zde dobře daří čolkům, skokanům, ropuchám nebo třeba čápům.

Jak dělá čáp? Klapý klap...tak čapím krokem pochodujeme po zpevněné kamenité cestě směrem dolů ke kostelu. Splést se nemůžete, držte se vpravo, žádná jiná pěšinka tudy nevede. Za 20 minut jste u kostela.

A cestou můžete vyhlížet skokany, rosničky a ropuchy!

Pokud jsou tady totiž ropuchy, klidně by tu mohl poskakovat i nějaký zakletý princ. Holčičky, dívky, paní i dámy, víte, jak ho zbavit kletby? Ano, kontaktem rtů, tedy partií velmi citlivých na doteky. Znáte ještě nějakou pohádku, v níž pusinka osvobodila zakletého prince nebo princeznu?

Není tady někdo z vás zakletý? Je to nezbytné ověřit. Dejte pusinku tomu, koho máte po levici. Pokud je to běžec nebo cyklista, raději ho nechte zakletého. V pohybovém obluzení je mu zjevně dobře. :)

Věděli jste, že se ropucha obecná živí larvami, plži, pavouky a hmyzem? Že loví převážně za noci? Ovšem jen za letních nocí, protože od října do konce března spí v norách nebo pod kameny. Už od konce března do dubna se ale v mělkých vodách čile rozmnožuje. Žáby putují k té tůni, ve které se samy narodily. Aby se zadařilo, samička často samce až k tůni donese na zádech, někdy dokonce i více uchazečů o otcovství najednou. Nutit je nemusí, skáčou na ni sami. Samiček je málo, samečků mnoho, a tak vědí, že je třeba obsadit místo s předstihem, už při přesunu k místu rozmnožovacího aktu. Do vybrané tůňky klade samička vajíčka ve šňůrkách dlouhých 5 až 10 m, které omotává okolo vodních rostlin. Velmi nebezpečná je pro ropuchu moucha masařka. Naklade na ni vajíčka, larvy vniknou obojživelníkům do nosních otvorů a zahubí je.

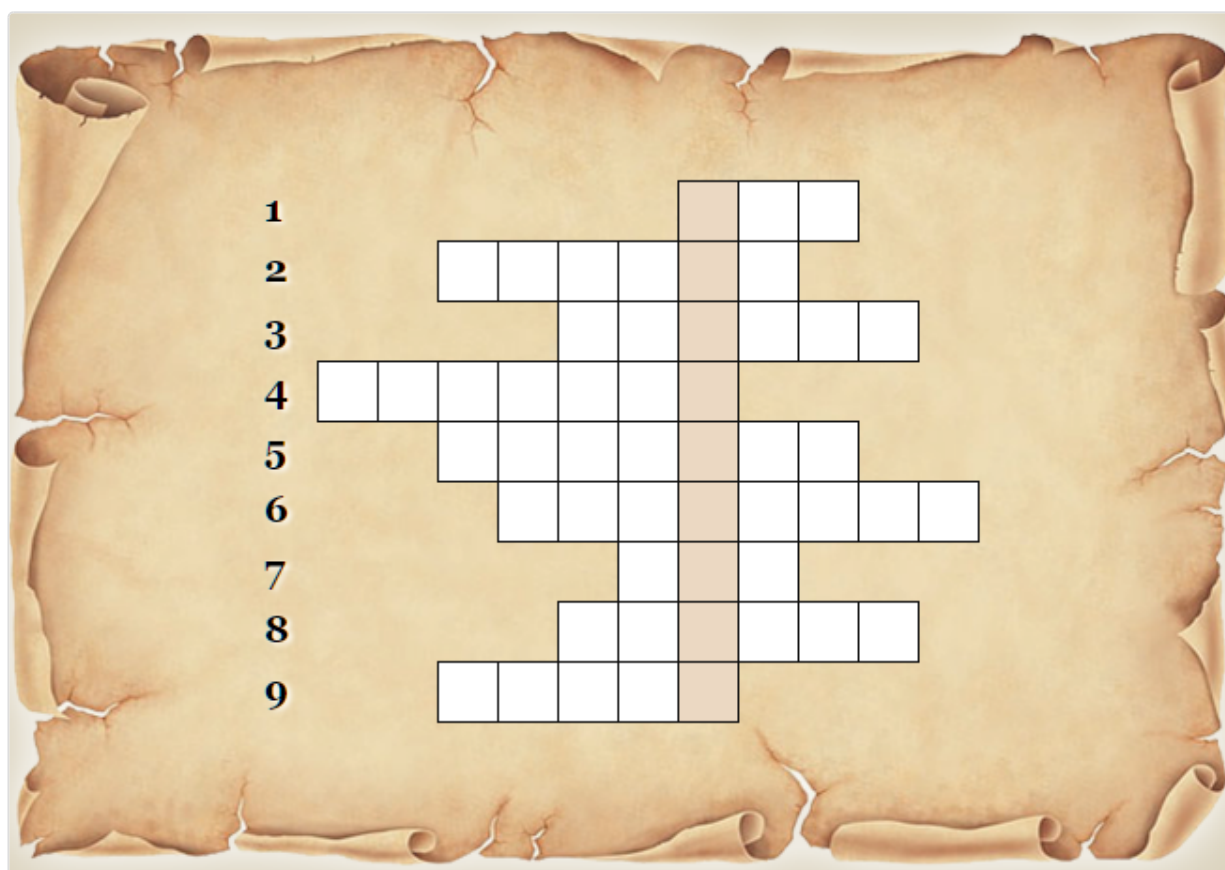
V doplňovačce už na vás pomrkává vyluštěná tajenka. Dnes to není žádná pohádková postava, ale charakteristika oblasti, která se k celému Neratovu hodí. Sami jste určitě pocítili tu dobrotu a optimismus, které celou obec přikrývají jak peřinka z cukrové vaty. A tak to má být!

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Kolik erbů vidíte?**
2. **Jakou má kříž barvu?**
3. **Které ovoce ztratil Petronel?**
4. **Opiš české slovo u ní.**
5. **Napište výsledek.**
6. **Opište předposlední slovo.**
7. **Jak se jmenuje krátká sečná zbraň?**
8. **Doplň: Divoká....**
9. **Jak se jmenuje Ježíšova maminka?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

